

LJUDSKI GLAS

== POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO. ==

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljati na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Vlada in ljudstvo.

V deželni vladi za Slovenijo so do nedavnega časa bile zastopane vse tri slovenske politične stranke, to je liberalci, klerikalci in socialni demokrati. Naša stranka je pred tedni izstopila iz vlade. Vzrokov zato je bilo dovolj. Kaj resnega doseči ni bilo mogoče, prvič, ker ste ostali dve stranki zelo reakcionarni in se bojite vsakih izprememb v našem javnem življenju, drugič, ker so liberalci s pomočjo centralne vlade v Beogradu deželni vladi v Ljubljani zaprli vse blagajne. Brez denarja pa največkrat ni mogoče doseči in storiti ničesar. Poleg tega naša birokracija dela po svoje, po starem dalje. Ona se ne meni za navodila, ki jih dobiva iz Ljubljane, ker ima v osrčju deželne vlade in izven nje ljudi, ki ji dajejo vsakovrstne potuhe. Poleg tega so bili v Ljubljani nameščeni od centralne vlade — na priporočilo liberalne ali pa klerikalne stranke — razni, »poverjeniki« kot uradniki, ki niso ljudstvu v nobenem pogledu odgovorni. Tako imamo v Ljubljani »poverjenika« za promet — piše se za Romavha — »poverjenika« za finance — piše se za Šavnika — »poverjenika« za agrarno reformo — piše se za dr. Lukana — ti ljudje so uradniki in počno v svojih uradih, kar hočejo. Ne deželna vlada, ne ljudstvo nima kaj govoriti pri njih poslovanju. Vzemimo »poverjenika« Romavha. On odslavlja na železnici ljudi kar na debelo iz službe. Če je železničar socialni demokrat, pa ga vrže ne cesto. Tako so delali svoj čas na

Nemškem, ko je bil tam v veljavi še socialistični zakon, ki ga je izumel Bismarck. Če deželna vlada sklene, da se ima dati ljudstvu kakšno podporo, n. pr. za dleavce, da bi dobivali cenejša živila, ker se je na priliko sklenilo za Jesenice — Savo — Javornik, pride »poverjenik« za finance, g. Šavnik, pa reče: Jaz ne izplačam nobenega solda, dokler v to ne privoli moj minister v Beogradu. Ta minister je popolnoma nezmožen mož, da ne reče nikoli da, nikoli ne. Vsi dobri sklepi so tako ob pravo veljavo. In tako dalje. Te razmere na eni strani, na drugi pa redno večja reakcija, ki ne dopušča niti svobodnega mišljenja in izražanja, ustvarjajo nezno ozračje, v katerem pravemu naprednemu, socialno čutečemu človeku ni več obstanka. Če kdo pravi o sebi, da je socialni demokrat in kot tak seveda republikanec — je že v nevarnosti, da pride v keho zaradi varnosti javnega reda in miru. Pri vojakih so zopet uvedli znano »privezovanje«, ki ga je že stara Avstrija odpravila. Vse to so temeljni razlogi, zakaj so socialni demokrati šli iz vlade.

Deželna vlada ima toraj premalo moči, njena pooblastila so dosti preozka. Poleg tega ima ljudstvo premalo besede in prav nobene kontrole nad njenim delovanjem.

Mi smo že večkrat izjavili, da je najbolj nujno, da se izvedejo volitve. Volitve v državni, deželni zbor in pa občinske volitve so potrebne takoj! Volitev se pa boje liberalci in klerikalci, ker

vedo, da bodo sedaj preveč glasov dobili ti preklicani socialni demokrati. Stare župane, ki jih ljudstvo ne mara, drže liberalci in klerikalci samo zaradi tega, ker se boje, da bo ljudstvo odločno govorilo in jasno povedalo, kako misli. Zato delajo z vso silo politiko ptiča noja, ki v nevarnosti skrije glavo v pesek, pa misli, da je s tem skrit pred preganjalci.

Sedaj se klerikalci in liberalci bijejo med seboj po časopisih. Drug drugemu očitajo prav nečedne reči. Mi gledamo in poslušamo. Nam nihče ne more kaj očitati. Socialistična stranka si je ohranila čiste roke. Ona se je pošteno in resno trudila, da kaj doseže za ljudstvo. Ko je socialistična stranka videla, da ji v danih razmerah to ni mogoče, je odstopila. Liberalci in klerikalci, ki se danes ljuto ometavajo z gnili jajci, se bodo kmalu pobotali in zopet skupaj »vladali« ljudstvo. Po starih metodah: z žandarji, s policijo, z odpustom iz službe in s keho ter gavgami.

To se mora predrugačiti. Mi to odločno zahtevamo. Predvsem pa naj se pokliče ljudstvo k volitvam, da pove, kako živi in — berači.

Zato ljudstvo nima in imeti ne more nobenega zaupanja v takšne vladne krparije, kakršne danes izvršujeta obe slovenski buržoazni stranki. Voda in ogenj ne gresta skupaj. Ljudstvo, ki je bilo že šestokrat zapeljano po samih obljubah in ima torej velike izkušnje, je danes — ogenj. Ljudje, ki ga hočejo vladati pa so — voda, pa še ta je najbolj podobna mlakuži. Vse naše javno življenje je potrebno,

LISTEK.

Nekaj slik iz ruske revolucije.

Leta 1917. je izšla knjiga »Rusinja«, ki jo je spisala Nadja Strasserjeva. Knjiga je zbudila veliko pozornost, ker podaja mnogo zanimivih podrobnosti iz ruske revolucionarne dobe, ki je bila še pred svetovno vojno. Nekaj slik iz te knjige podajamo tudi našim čitateljem.

Neizmerna veličina se odkriva v tragediji iz l. 1888., ki se je dogodila v karijskem kazenskem ozemlju. Pretresljive posameznosti so znane šele iz dela »Biloje«, ki je posvečeno ruskemu gibanju za svobodo. Ob času, ko se je dogodila ta drama, je bil generalni guverner amurskega ozemlja baron Korff. K temu ozemlju so spadale kataroge (najstrašnejše jetnišnice) ob Kari z različnimi ječami za politične in navadne zločince. V teh je-

čah je bilo takrat tudi več žen, ki so bile zaprte v treh različnih jetnišnicah. Ko je nadzoroval generalni guverner kaznišnice (ta nadzorovanja so bila združena z velikimi pojedinami in z neizmernim pijančevanjem), je zbudila ena izmed političnih kaznenk jezo vsemogočnega guvernerja. To je bila mlada gospa Kovalska, obsojena na dosmrtno katorgo. Ko je bil namreč vstopil baron Korff v celico, ni vstala. Poklicana zaradi tega na odgovor, je »nedostojno« odgovorila. Maščevanje ni izostalo.

Nehote vpraša človek: kakšni so ljudje, ki hočejo izsiliti dokaze spoštovanja do onega, katerega so vtaknili v dosmrtno ječo zaradi tega, ker je kazal premalo spoštovanja do oblasti? Boljše je, da ne razmišljamo preživahno o notranjosti takih ljudi, da ne ooupamo nad človekom. Takšen človek je bil baron Korff. Še med svojim nadaljnjim potovanjem je poslal na jetniško oblast ukaz, da naj pošljejo gospo Kovalsko zaradi poostitve kazni na kraj, ki je ležal še bolj proti severu. Ta ukaz so izvršili z neverjetno sirovostjo: v najtemnejši noči je prišel jetniški poveljnik z nekaterimi častniki in stražniki v celico. Dva stražnika

sta zgrabila spečo ženo in jo odnesla z odejo vred, kakor je ležala. Zunaj so zagнали gospo Kovalsko na sani, dva stražnika sta jo držala, prepeljali so jo v neko uradno hišo, kjer se je morala spričo pijanih uradnikov preobleči.

Tovarišice gospe Kovalske so sklenile kot protest proti tem sirovostim štrajk s stradanjem. Njim so se pridružili tudi moški kaznenci. Prišlo je do ostrih spopadov med jetniškimi uradniki in kaznenci. Tudi višje oblasti so klicali na pomoč. Konečno so izjavili kaznenci, da bi se pomirili, če bi bil prestavljen uradnik, ki je imel glavno krivdo. Toda višje oblasti so smatrale ta pogoj za preveliko popustljivost napram kaznencem. Uradnik je ostal, čeprav so bili kaznenci, zlasti žene, že razdraženi, če so ga le videli. Ko je prišel nekoč dotični uradnik v celico, ga je udarila ena izmed tovarišic gospe Kovalske, Nadežda Sigida, za uho. Gospa Sigidova je upala, da bodo po takem razžaljenju gotovo prestavili dotičnega uradnika. Obenem pa je hotela dokazati oblastnjim, da kaznenci niso voljni prenašati vsako nasilje in razžalitev.

((Dalje prih.))

da se osveži in izčisti. To pa more izvesti le ljudstvo, ne pa ljudje, ki vedno in povsod mislijo le na svoj žep.

Zato: ljudstvo pripravi se, organiziraj se!

Kapitalistična industrija.

Danes vpije vse vprek, da potrebuje naša mlada država industrije, socialisti ne manj kakor buržuji-kapitalisti, ki so si med vojno nabrali, recimo nakradli papirnatega denarja in bi ga sedaj radi naložili v plodonosna podjetja, zato pa je na mestu, da povemo kako in s kakega stališča gledamo socialisti vsega sveta na to takozvano potrebo industrije.

Industrijo potrebujemo na vsak način. Ona proizvaja s svojimi izpopolnjenimi tehničnimi sredstvi za človeško družbo potrebne predmete, katerih posamezen človek ali sploh ne more napraviti, ali pa le s težavo, nepopolno in manj dobro in manj predno. Parnega stroja, vagonov, avtomobilov, turbin itd. ne more napraviti kovač ali ključavničar, ker obstoje iz sto in sto kompliciranih delcev; vsakega posameznega napravi lahko le posebno izurjen delavec, treba je tudi velikih tehničnih priprav, kakor livarn, stiskalnic, dvigal itd. itd. in pa posebne delavce — inženirje, ki napravijo celoten načrt za take predmete in presodijo, kateri material je najboljši, najposobnejši za take stvari. Plug napravi res tudi navaden kovač, ali tak plug je ponavadi slab, ker kovač nima one izurjenosti, uvidevnosti in onih kovaških priprav, kakor jih ima tovarna za pluge, kjer spretni inženirji in mojstri prej dobro preštudirajo vse njegove pokrete, vse njegovo delo v zemlji in temu primerno prilagode njegove forme in pa tovarniško orodje, ki je sposobno, da dá plugu pravo obliko. Tke se lahko tudi doma, ali urejena tovarna, opremljena z modernimi tkalnimi stroji, tke stokrat hitreje in lepše. In tako je z vsem drugim, nam potrebnim proizvodnjem.

Industrija predstavlja torej izpopolnjen način dela; ona ogromno skrajša delovni čas in producira neprimerno boljše predmete kakor pa ročno delo posameznikov. Zato moramo le želeči, da se vsi nam potrebni predmeti izdelujejo v tovarnah na industrijski način, ker samo na ta način, samo z izpolnjevanjem tehničnih obratov, moremo tudi zmanjšati fizično delo delavcev in vse človeške družbe in jo napraviti sposobnejšo za kulturno, duševno življenje.

Razvoj industrije bi moral torej privedi do tega, da bi ljudje manj delali in lepše živeli. To in edino to bi moral biti pravi cilj industrije.

Toda ravno nasprotno se dogaja.

Kapitalistična industrija zaslužuje človeštvo. Kapitalistična industrija izvabi kmeta, kmečkega fanta z njegove zemlje, kjer se je vsaj pozimi lahko odpočil in napravi iz njega živ stroj, ali pa črno živinče, ki dela in vleče vsak dan po 8 do 10 in še več ur, pri tem pa postaja vedno ubožnejši, duševno vedno bolj top in fizično od dne do dne bolj izmožgan in nazadnje, ko bi bilo treba, da brez skrbi in mirno čaka konca svojih poslednjih dni, se znajde na ulici, berač, zapuščen od vsega sveta, poleg sebe ima še propalo, trpečo in dostikrat moralno ubito družino. Vedno bolj se množijo v industrijskih podjetjih delavske čete, vedno več rok dela v tovarni, vedno novi delavski regimenti se rekrutirajo iz naših vasi, z naše zemlje, kakor da nimajo kmečke matere nič drugega opravila, kakor roditi delavce za kapitalistične tovarne — a naše življenje je vedno težje, vedno več moramo delati, čim dalje manj prostega časa imamo za duševno delo in odpočitek in čim

dalje smo bolj lačni in topi. Odkod ta čuden pojav? Zakaj je to tako in zakaj ni drugače?

Odgovor na ta vprašanja je lahak.

Od tod prihaja vse to, ker delavec ne dela za človeško družbo, v kateri živi, ampak za industrijalca-kapitalista, ki je lastnik tovarne, strojev, orodja in izdelkov, ki jih izdelava delavec in ker prosto in svobodno razpolaga s temi izdelki. Zato je to tako, ker je industrija in ustvarjanje industrije prepuščeno prosti volji kapitalistov, ki se ne zmenijo za družabne potrebe, ampak edino le za to, katera industrija jim bo donajala največji dobiček. Zato, ker vlada v našem proizvodnjem nekontrolirana anarhija, ki gre samo za tem, da čim več dela izžme, iztisne iz ubogega delavca in ga nakopiči kot bogastvo v blagajnah in bankah posameznih kapitalistov. V tem korenini vse naše socialno zlo.

V kakšnem razmerju sta delavec in industrijalec?

Industrijalec-kapitalist ima tvornico, stroje, orodje in denar v svojih rokah. Delavec je gol in lačen in ima samo svoje zdrave, žuljeve in spretnosti roke, ki jih tovarnar potrebuje, da spravijo njegovo tovarno, njegove stroje v obrat. Tovarnar da delavcu delo, če hoče, ako noče, mu ga ne da. Delavec pa mora delati, ker drugače ne dobi hrane, ne obleke. Sužnji v starih časih so bili na boljšem v tem pogledu: oni so živeli v hiši svojega gospodarja tudi tedaj, ko gospodar ni imel dela zanje. Ako pa kapitalist nima dela za delavce, jih vrže na cesto, ker drugače se njegovo podjetje ne »rentira«.

Delavec v tovarni svojega gospodarja ne dela samo toliko, kolikor bi zadostovalo za njegovo prehrano, za pokritje njegovih dnevnih potreb, ampak mnogo več. Dvakrat, trikrat, pa celo desetkrat toliko dela izvrši dnevno, kolikor znaša vrednost, ki jo dobi od kapitalista za svoje dnevno delo. Tako mora biti v tem kapitalističnem redu človeške družbe, ker drugače bi kapitalist ne imel nikakega interesa na tem, da mu delavci delajo. To naddelo, to nadvrednost, mnogotero nadvrednost, pa vtakne kapitalist v svoj brezdanji žep, v svoje blaganje in tako se množi njegovo bogastvo. Delavec je v kapitalistični industriji vedno prikrajšan za svoj zaslužek, on je osleparjen za vrednost svojega dela.

Ker pa ima tovarnar stroje in orodje v svoji popolni oblasti, lahko pritiska na delavca, da mu dela čim bolj poceni, da postaja njegov dobiček čim večji. Delavec je toraj primoran, da čim več neplačanega dela odda svojemu gospodu. Delavec postaja na ta način bednejši, kapitalist bogatejši. V kakem razmerju se to razvija, lahko vidite pri gotovih usnjarijih in strojarjih, ki so izsesali iz svojega bednega delavca na milijone v tej vojni.

Kaj napravi kapitalist iz tega naddela, iz te nadvrednosti, ki jo izsesa iz svojega delavstva? En del mu služi za razkošno življenje, z drugim delom pa povečava svoje tovarne, da privleče vanje čim več sužnjev, ki delajo zanj. In tako postaja on vedno večja pijavka, ki pije življenjske soke vedno večje množice delavskega ljudstva.

Toda ne samo delavec za kapitalista, ampak tudi kmet, uradnik in mi vsi. Ker je on neomejen lastnik proizvodov, nam jih prodaja po najvišji ceni. Kmet in mi vsi moramo plačevati te proizvode zopet s svojim delom (z denarjem, ki smo ga prejeli za svoje delo ali za svoje poljske pridelke) in tako delamo pravzaprav vsi samo za kapitaliste-industrijalce in vsi polnimo s svojim delom samo njihove žepe.

Ali produkti, ki jih izdelava naša industrija ne ostajajo vedno v naši zemlji, v naši družbi; oni nam dostikrat niso potrebni. Potrebni so samo kapitalistu, da se napolni žep. Njegovi produkti se izvažajo

bog ve kam, njemu je to vseeno, samo da dobi denar, samo da dobi zlato zanje. In naši državi je to tudi vseeno. Ona tako industrijo še celo podpira in če nastane našim kapitalistom prevelika konkurenca na tujih tržiščih, če se spro s tujimi kapitalisti, potem pa napove tuji državi vojno in delavec in kmet se morata biti in žrtvovati na vsezadnje še svoje življenje in srečo svoje družine za — industrijalce-kapitaliste.

To je pot in delo kapitalistične industrije.

Ali to še ni vse. Da kapitalisti lažje drago prodajajo svoje izdelke in nas lažje izsesavajo, zavaruje država njihove proizvode še z visokimi carinami. Nekatere predmete, ki jih izdelava tudi naša domača industrija, proizvajajo v tujih deželah vsled ugodnejših okoliščin ceneje; ako bi jih prosto uvažali v naše dežele, bi konkurirali domačim izdelovalcem in bi bili zelo poceni; domači kapitalisti bi manj zaslužili. Da se to ne zgodi, da se zavarujejo in zagotove domačim kapitalistom visoki in mastni dobički, obdavči država tuje izdelke pri prevozu čez mejo v našo državo, da jih tuji tovarnarji pri nas ne morejo ceneje prodajati, kakor pa naši svoje. Tako smo mi, kmetje, delavci in vsi ostali, primorani, da polnimo žepe svojim kapitalistom.

Za to pa socialisti zahtevamo: vse tovarne in vsa velika podjetja sploh se morajo odvzeti kapitalistom in morajo preiti v last vsega delavnega ljudstva, t. j. delavcev in kmetov. Dobitek pri izdelkih sme biti samo tako visok, kolikor potrebuje država za svoje izdatke in se mora stekati direktno v državne blagajne, drugače pa mora delavno ljudstvo živeti svojemu delu primerno. Odpraviti se morajo vse carine, da bomo dobivali vse izdelke čim ceneje in doma, ne bo samo ona industrija, ki je za naše ljudstvo, za našega kmeta v resnici potrebna. Iz privatnih rok mora takoj preiti v državno last še posebno vsa naša lesna industrija, ker je les last vsega naroda in nam služi danes za to, da dobimo v zameno zanj druge izdelke iz drugih držav, ki so nam potrebni za naše življenje. Vso trgovino, zlasti pa ves uvoz in ves izvoz, naj prevzame takoj država, ker nas domači in tuji trgovski in industrijski spekulanti strahovito odirajo.

Ustvariti hočemo torej socialistično industrijo, ki jo bodo vodili samo delavci in kmetje v blagor in dobrobit vsega našega ljudstva.

A. R.

Po svetu.

Občinske volitve na Češkem.

so bile pretekli teden. Za češke kandidate je bilo odadnih 1.857.000 glasov, od teh so dobili socialni demokratje 632.000 glasov. Za nemške kandidate je bilo odadnih 880.000 glasov, med temi je bilo 446.000 socialno demokratičnih glasov. V enem izmed največjih čeških industrijskih mest, v Plznu, je bil izvoljen za župana socialni demokrat Ljudevit Pick.

V Nemčiji

je sprejela narodna skupščina predlog, ki daje volilno pravico za državnozbornske volitve vsakemu Nemcu, moškim in ženskam, če je nad 20 let star.

V Italiji vre.

Nemški listi poročajo, da je izbruhnilo v Italiji revolucionarno gibanje, ki je naperjeno predvsem proti odirskim trgovcem. Ljudstvo zahteva, da morajo prodajati trgovci blago za plovilno ceno. V srednji Italiji se druži vojaštvo s prebivalstvom, v nekaterih krajih so se uprli mornarški vojaki in topničarji zapovedi, da bi nastopili proti množici.

Francoski in italijanski proletarijat

je sklenil, da zastavka 20. in 21. julija. Stavko hoče protestirati proti intervencijam antante v boljševiški Rusiji.

Velika stavka železničarjev

se pripravi v Nemčiji. Od vseh strani prihajajo torej poročila, ki jasno pričajo, da hoče proletarijat s tem ostrim sredstvom popraviti krivice, ki mu jih prizadevajo kapitalisti vseh narodov.

Krvava žetev.

V poročilu, ki sloni na številnih dokumentarnih izrazih, in ki je bilo v sredo, razdeljeno med poslance v francoski zbornici, navaja Marin, generalni poročevalec proračunske komisije, natančne podatke o izgubah, ki jih je pretrpela francoska armada do 11. novembra 1918., in ki jih je francoski generalni štab do dne 1. aprila 1919. dognal ter priobčil potom vojnega ministrstva. Glasom tega poročila je padlo 32.200 častnikov, 1.006.100 mož (rodov iz Francije), 27.000 kolonijalcev iz severne Afrike in 24.400 drugopoltnikov iz drugih kolonij; celokupno število mrtvih znaša torej 1.089.700 mož. Pogreša se 2500 častnikov, 246.500 mož evropskih čet, 9000 kolonijalcev iz severne Afrike in 7360 mož iz drugih kolonij; skupaj 265.300 ljudi. Skupna vsota mrtvih in pogrešanih je 1.353.000 častnikov in vojakov. Poročevalec primerja vsoto izgub s številom vseh ljudi, ki so bili klicani pod orožje k vojski na kopnem od 2. avgusta 1914. do 1. januarja 1919. To število znaša 195.000 častnikov (od katerih jih je dobilo častniško šaržo 102.000 tekom vojne), 7.740.000 mož evropskih čet, 260.000 mož severnoafriških čet in 215.000 mož iz drugih kolonij, oziroma vsega skupaj 8.410.000 častnikov in mož. Pri tem prihajajo v poštev samo čete, ki so namenjene neposredno za boj. Vsota vsed definitivnih izgub na kopnem (to je mrtvih in pogrešanih) znaša v odstotkih vsote vseh mobilizirancev 16,2%. Poročevalec pripominja h koncu, da znašajo izgube pri častnikih 17,7% pri moštvu brez razlike polti pa 16 odstot. — Francoska vojna mornarica ima nastopne izgube: Padlo je 282 častnikov in 5239 mož. Skupna vsota mrtvih in pogrešanih znaša torej 10.735 ljudi. Ker je bilo mobiliziranih k mornarici 215.000 mož s častniki vred, je odstotek definitivnih izgub pri vojski na kopnem in pri mornarici znaša torej 1.365.735 častnikov in mož. — Suhoparne številke silijo nehoti k vprašanju: zakaj, za koga so bili žrtvovani ti milijoni?

■ Iz naše države. ■

V laseh so si. Naši klerikalci in liberalci so pričeli ljut boj med seboj. Klerikalci ostro napadajo predsednika deželne vlade liberalca drja. Žerjava. Očitajo mu, da je preko deželne vlade, kar na svojo pest, izposloval od ministra za notranje zadeve, Pribičeviča, da je ta brezjavno odstavil vse uradništvo okrajnega glavarstva črnomaljskega, od okrajnega glavarja do zadnjega sluge. To odstavitev je izsilil zato, ker okrajno glavarstvo v Črnomlju ni dovelj energično nastopilo proti »boljševikom« v tem okraju. »Slovenski Narod«, ki zagovarja postopanje drja. Žerjava, pa do danes še ni povedal, kaj da so ti črnomaljski boljševiki zakrivali, čeprav bi bilo to silno zanimivo izvedeti. Postopanje drja. Žerjava je res takšno, da je vredno vse obsodbe. Tako dela človek, ki je eden izmed prvakov »demokratske« stranke. Zapomnimo si to!

Še ena liberalna. »Slovenec« ve tudi poročati o stvari, ki ni hudo čista in v katero je zapletena žena narodnega pred-

stavnika in bivšega poverjenika za promet drja. Pestotnika. Žena tega gospoda ima v Ljubljani trgovino z deželnimi pridelki, ime trgovine je Geršak & Komp. Ta gospa pa menda prišteva med deželne pridelke, torej med fižol, kašo, ješprenj itd. tudi papir, ki ga je naročila iz tujine. Najbrže »slučajno« je prišel ta papir z onim papirjem, ki ga je bil naročil ljubljanski čekovni urad za svoje potrebe. In ker je ta urad državni urad, mu ni bilo treba plačati visoke uvozne carine, in seveda je bila tudi gospa Pestotnikova deležna te dobrote in dobila papir brez carine. Tako pomagajo gospodje liberalci trgovini z deželnimi pridelki, in sedaj so silno jezni, ker je »Slovenec« spravil to stvar v svet.

Skupna svinjarija. Kot nameček še sledeče: »Naprej« je pred nekaj dnevi priobčil vest, glasom katere je dobil ljubljanski trgovec s prašiči Ilija Predovič dovoljenje za nakup več sto prašičev. Prašiče je nakupil po Hrvaškem po zelo nizki ceni. Kupil jih pa ni zase, temveč za ljubljansko tvrdko »Impex«, ki je dobila od centralne vlade v Belgradu dovoljenje, da izvozi te prašiče »Impex« so sami klerikalci. Tako vidimo, da so si liberalci in klerikalci zaradi političnih stvari v laseh, a v prav tistem času so pa v bratskem objemu, ker gre za dober »kšeft«. Na to »Naprejevo« razkritje sta molčala »Slovenec« in »Slovenski Narod« kakor ribe v vodi. Značilno!

Deželne vlade za Slovenijo ni več. Pretečeni teden so izstopili iz deželne vlade tudi liberalci. Socijalisti so bli izstopili že preje. Ob tej priliki zahtevajo liberalci, da naj tvorijo odslej deželno vlado samo uradniki, ne več politični zastopniki strank. Ta zahteva je po njihovem mnenju izraz najčistejših demokratičnih načel. V Avstriji smo se vedno bojevali proti birokratizmu z liberalci vred, a sedaj ga gospodje liberalci zahtevajo za »svobodno« Jugoslavijo! Tako so ostali v vladi le še klerikalci, ki sedaj gotovo streme za tem, da bi dobili vsa poverjenišтва v svojo pest, tako da bi oživel za Slovenijo zopet slavnoznani bivši kranjski deželni odbor, kjer so delali klerikalci z ljudskim premoženjem kakor svinja z mehkom.

Za otroke in žene, bolne na pljučih imamo sedaj državno zdravilišče v Topolšici pri Soštnaju, kjer se sprejemajo otroci od 6. leta dalje in žene, slasti matere, do 50. leta. Revnim otrokom in ženam se dovoljuje zdravljenje po znižani ceni. Kdor hoče natančnejše podatke, naj piše na »Upraviteljstvo državnega zdravilišča za bolne na pljučih v Topolšici pri Soštnaju.« Ozarjamo, da je namenjeno to zdravilišče v prvi vrsti delovnemu ljudstvu.

Angleško delavstvo bo izmenjavalo blago z delavstvom vsega sveta.

Na zboru angleških strokovnih zvez, ki je zastopal štiri milijone oseb, združenih v Uniji strokovnih zvez, so bili sprejeti važni sklepi. Ta zveza ima 60 milijonov liber šterlingov premoženja in njen promet v letu 1918. je znašal 250 milijonov liber šterlingov. Zveza nakupuje posebno veliko iz kolonij, nakupila je tudi mnogo posestev. Iz te zveze nameravajo ustanoviti posebno strokovno stranko, ki naj bi se združila z »Labour Party« (Delavsko stranko) v nekako delavsko demokratično stranko. Dalje namerava zveza obnoviti mednarodne stike med strokovnimi zvezami, včevši Nemčijo, ter jih razširiti na medsebojno izmenjavanje blaga, pri čemer se bo tudi dosega skupnih delavskih ciljev olajšala in pospešila. — Ta misel je zelo zanimiva in

je tudi za nas važna. Delavstvo enega naroda bo moglo z delavstvom drugega naroda naravnost trgovati, ne bo treba raznih velekapitalističnih posredovalcev, katerih edini namen je: odirati delavske konsumente. Ta misel ne sme ostati le na papirju. Potrebujemo kar največ mednarodnih stikov; saj sami čutimo, kako smo takorekoč popolnoma odrezani od vseh stikov z italijanskimi, francoskimi, angleškimi socijalisti, da ne govorimo o nemških, čeških, poljskih, madžarskih sodrugih. Mednarodna trgovina po vojni se ne sme vršiti brez vplivnega sodelovanja proletarijata. V interesu delavstva, tega največjega konsumenta sveta je, da ga ne bodo več odirale razne uvozne in izvozne družbe, ki stremijo le za velikanskimi dobički.

Gospodarske vesti.

Ameriška posojila zaveznikom. Združene države so posodile doslej zaveznikom 9.138.828.000 dolarjev. Od tega Angliji 4.236.000.000 dolarjev, Rumunski 20 milijonov dolarjev, Srbiji 27 milijonov dolarjev itd. To se bodo zopet enkrat napolnile blagajne ameriških bankirjev... Čas so razumeli.

Lepa polt lice in rok pri-
nese mnogo
prednosti tako v zdrav-
stvenem kakor v dru-
štvenem oziru. Feller-
jeva popolnoma ne-
škodljiva preizkušena
»Elza« pomada za ob-
varovanje in negovanje
kože, odstrani nečistost
kože, ožeda prišče, brani
proti solnčarici,
solnčnim pegam, bori,
razkavosti, velosti kože.
Lonček močnejše vrste
6 kron. Omot in poš-
tina se računa pose-
bej naj-
ceneje. **Namesto ško-
dljivega mila** vzemimo
za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo »Elza«, katero
je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote
in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše
in finejše za negovanje kože v današnjem
času si niti misli-
ti ne moremo. **Bujne lase** se more doseči
samo s Fellerje-
vo »Elza« Tanohina pomado za rast las. Okrepi
kožo na glavi, preprečuje plešavost in pre-
zgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K.
Omot in poštnina se ra-
čuna posebej najceneje. **Za vsakdanje nego-
vanje telesa** so Feller-
jeve »Elza«
toaletne pastilje za u-
mivanje telesa, otroške
kopeli, kakor za ustno
vodo itd. Cena kartonu
1 K 50 v. — **S seboj
vzeti** in povsod v žepu
nositi se more bol
ublažujoč, hladeč, o-
svežujoč Fellerjev »Elza«

mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki
1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni,
rabi se tudi proti vbodljivu in ranitvi. **Voda
za oči** (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti
zobobolu** 2 K 50 v. **Pravi zagorski prsni
sok proti kašlju** steklenica 4 K. **Fran-
covo žganje** v stekl. 6 krona in 16 krona
Za želodec, prava švedska tinktura,
velika stekl. 10 krona balzam (melen) mala
steklenica 2 K

Kurja ožesa
odstrani brez bo-
lečin Fellerjeva
turist. tinktura
»Elza« (tekočina)
skupaj s čopi-
čem 3 K in turist.
obliž po 3 K in
1 K 50 v. **Proti
potenju tele-
sa in nog** je
Fellerjev »Elza«
prašek z vsipom 1 K 50 v.
Krmilni prašek za živino davno pozna-
ni se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poš-
tina se računa posebej in najceneje. Kdor
naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je tre ba
pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER, Stu-
biča, Elza trg št. 358 (Hrv. Zag orje).**

MALI OGLASI.

Za vsako vrsto je plačati 1 K naprej. Pri več kot petkratnem oglaševanju velja vrsta le 80 vinarjev.

Pred prehlajenjem grla in vratu nas obvarujejo izplaknitve s Fellerjevim antiseptičnim, bolečine tolažečim »Elsa-fluidom.« 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici veljajo samo 24 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 358 (Hrvaško). Več nego 100.000 zahvalnih pisem. Od mnogo zdravnikov priporočeno. Ovoj in poština se zaračunajo posebej ali najceneje, čim več se naenkrat naroči, tem več se prištedi.

Izjava.

Podpisani obžalujem, da sem rabil nepremišljene besede, s katerimi sem razžalil sodruga Donik Matevža na časti in se mu zahvaljujem, da ni postopal sodnijskim potom.

Jožef Pogorevc,
premikač.

Pragersko, dne 4. julija 1919.

Obiskujte naše shode!

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja te moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši K 5—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za ščurke K 6—; posebno močna tinktura za stenice K 6—; uničevalec moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3—; prašek proti mrčesom K 5 K; proti ušem pri ljudeh K 3 K; mazilo za uši pri živini K 3 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) in mravljam K 3—. Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 8.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov.

Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893—
dispozicijski sklad	20.000—
bolniški sklad	21.000—
pogrebni sklad	10.000—
deležni sklad	100.901-14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Trzinu.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana-Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.

Zaradi prepiha, vlage in PREHLADA

nastale boli, tudi pri zastarelih, prsne boleti, težko dihanje, zbadanje v ramenih, boli v ledjih in katar odpravlja Fellerjev

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali dve specialni stekli. 24 K. Proti nedelavnosti črev, nerednega blatenja itd. so dokazano že dobro delovali milo mehčajoči rabarbarni

Elsa kroglice

6 škatlic K 12—. Edino prave pri lekarnarju Evgenu V. Feller, Stubica, Elza trg št. 358 (Hrv. Zagorje). Ovitek in poština se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči obenem, tem več se prihrani. III

Vsak naj pridobi vsaj dva naročnika!

G. KELLER:

DON CORREA.

(Dalje.)

Ogrnil si je rjavi plašč in se pokrival s starim klobukom. Ko je stopil na obalo, je velel veslačem, naj ga mirno čakajo in se je nemudoma napotil proti gradu po stopnicah, ki jih je našel tudi v temi. Grajska vrata so bila zaprta; vendar pa je videl skozi špranje, da se je za njimi pregibala neka luč in je z ročajem meča dvakrat potrkal. Z gorečo svetilko pred seboj mu je odprl nezvesti hlapec in zijal samotnemu prišelcu v oči, kakor bi bil zagledal samega vruga.

„Idi pred menoj in sveti!“ — mu je rekel Don Correa, ne da bi ga dvakrat pogledal. Sedaj je seveda ubogal; toda skočil je tako jadrno po stopnicah, da mu gospod Correa ni mogel slediti, ampak je taval v temi za njim. Ko je prihitel hlapec na vrh stopnic, je odprl duri in skoro brez sape zaklical v razsvetljeno izbo: „Gospod je tu!“

„Kdo?“ — je vprašala gospa Feniza, ki je sedela v svojem naslonjaču pri večerji.

„Gospod, oni, ki nam daje zaušnice in ki je nas druge pognal ali pa nas še bo!“

„Osle!“ — je zaklicala lepa gospa in se je zvonko zasmejala, kar je opazila za hlapčevim hrbtom admiralala, ki je hlapca porinil v stran.

Admirala je vsega prevzel strah pred tem, kar je zagledal, če se pri takem možu sploh more govoriti o strahu in ne mogoče rajši o največjem začudenju. Ob okrogli mizi, pri kateri je presedel toliko lepih ur z gospo, je opazil razen gospe še hlevarja, komornico, mladega izpovednika in prav tik gospe neznanega človeka, korenjaškega moža na pol vojaške zunanosti, širokih pleč in z dolgo brazgotino preko nosa in polovice obraza, tako da so tudi brki bili razdeljeni na dva dela in je krajni šop stal na oni strani rdeče brazde. Dasi je bil tako spačen, se vendar ni zdelo, da lepi gospodinji ne ugaja; kajti v prvem trenutku, ko je Don Correa stopil skozi vrata, je poleg dru-

gega kakor bliskoma opazil, kako se je med smehom z vsemi očmi zagledala v obraz svojega soseda.

Vendar pa v prvi zmedi njegove skrbi niso bile obrnjene na vse to, ampak na sijajno družbo na ladji. Kako naj brez posebne izgube časa in brez sile izprazni hišo in gospo z lepim pregovori, da se naj svečano obleče, ali vsaj nekoliko olišpa in gre z njim, ne da bi že sedaj izdal skrivnost? Dasi je bil prvi vtis, ki ga je naredil ves prizor nanj, zelo neprijeten, vendar še ni dvomil, da bo to divjo golobico trdno obdržal in zopet ukrotil, in za vse to je vendar potreboval ono sijajno presenečenje, ki ga je pripravil s tolikim trudom in skrbjo.

Iz teh misli, v katerih niti ni mogel opaziti, da gospa ni kazala niti najmanjše volje da bi vstala in ga pozdravila, ga je naenkrat zbudil, njen glas, ko je v splošni tišini rekla: „Glej ga no! To je moj mož! Pa še kak! Ali ste Vi, plemeniti gospod, obleko in denar, ki sem vam ga dala s seboj, na svojih pustolovščinah tako hitro zapravili, da stojite sedaj zopet v svojem starem beraškem plašču pred menoj?“

Nekoliko časa je razmišljal, kaj mu je prav za prav povedala nazadnje pa je dognal, da na noben način ni bilo nič lepega in nič ljubeznjivega. Na kratko je pogledal celo omizje, na to pa je odgovoril, da bi premagal zadrego, s suhimi, ne baš ljubkimi besedami: „Prej bi jaz vprašal tebe, ljuba moja gospa, kako je to, da so še vedno ljudje tukaj, ki sem jih spodil iz službe, s tem vrbcem vred, ki stoji za tvojim stolom. Ali ni povedal, da sem ga odpustil iz službe? In kdo je ta tuji gospod, ki sedi tako široko za mojo mizo, ne da bi jaz kaj vedel o tem?“

Služinčad je na pol porogljivo, na pol boječe gledala svojo gospo; tujec se je ozrl za svojim mečem, ki je na širokem pasu iz žoltega usnja, obitem s ploščicami iz medi visel ob oknu.

(Dalje prih.)

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrovana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih 3%.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Franciškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plake in vabila za shode in veselice. ::

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.